NUMMER 3 /// JAARGANG 88 /// 2 NOVEMBER 2012

De Reformatie

INSPIREREND KERK ZIJN

Het evangelie van de witte roos

Juist spreken over God

De weg van de liefde

Jezus Christus - de gekruisigde

Alleen in zijn Naam is er redding

COLOFON

De Reformatie verschijnt om de andere week en is een uitgave van Stichting De Reformatie.

Bestuur drs. Bernard Bos (voorzitter), Herman Rozemuller (penningmeester)

Kernredactie drs. Bas Luiten (hoofdredacteur), drs. Heleen Sytsma - van Loo (eindredacteur), drs. Bram Beute, prof. dr. Ad de Bruijne, drs. Janneke Burger - Niemeijer, dr. Hans Schaeffer
Brede redactie Kernredactie plus prof. dr. Erik de Boer, prof. dr. Sander Griffioen, prof. dr. Gert Kwakkel, Jan Westert

Alle stukken voor de redactie bij voorkeur per e-mail: redactie@dereformatie.nl.
Eventueel per post naar Redactie De Reformatie, Fontanalaan 3, 5624 KN Eindhoven. Alles wat met (abonnementen)administratie te maken heeft naar info@dereformatie.nl of per post naar De Reformatie, Postbus 89, 7730 AB Ommen.

Opmaak IDD concept.communicatie.creatie | www.idd.nu
Druk Kon. BDU Grafisch bedrijf

Administratie
De Reformatie, postbus 89, 7730 AB Ommen
info@dereformatie.nl /// tel. 0529 - 43 88 90

Advertenties
Nico Postuma, tel. 0341 - 84 21 47,
tel. 06 - 139 959 05 /// adverteren@dereformatie.nl
Contracttarief op aanvraag

Abonnementen
€ 52,50 per jaar /// studenten € 19,50 /// buitenland € 130,-
- abonnementsjaar loopt van 1 januari t/m 31 december

De Reformatie is op Daisy cd-rom verkrijgbaar bij de Chr. Blindenbibliotheek voor blinden en slechtzienden. Tel. 0341 - 56 54 99.

Zonder schriftelijke toestemming van de uitgever is het niet toegestaan artikelen uit dit blad over te nemen.

www.dereformatie.nl

Volg ons op Twitter via #DeReformatie

ONBETAALBAAR EMERITAAT

TEKST: BAS LUITEN, HOOFDREDACTEUR ///

Jaap Oosterhuis, predikant in Winsum, heeft zijn collega's opgeroepen om af te zien van hun pensioenrecht (ND 22 okt. jl.). Hij wil voorkomen dat de kerken te zware offers moeten brengen voor hun emeritaatsvoorziening, die op dit moment ontoereikend lijkt te zijn. Zijn motivatie versta ik. Laten de kerken toch vooral slagvaardig blijven! We moeten nergens aan vastzitten, maar inzetbaar blijven voor het werk van de Heer. Dat is ook goed voor onze ziel, om Jezus te volgen moeten we alles kunnen loslaten.

Toch heb ik hier twee vragen bij. Ten eerste: als ons pensioen een overbodige luxe is, geldt dit dan niet voor alle beroepsgroepen? Waarom dan de oproep alleen richten tot predikanten? Zou het dan niet mooier zijn als elk gemeentelid toezegt geen gebruik te maken van zijn opgebouwde pensioenrechten? Dan leggen we samen al onze oudedagsvoorzieningen in een grote offerschaal voor de Heer. Ik pleit ervoor, als dit idee verder besproken wordt, dit in deze breedte te doen. We leven in de laatste dagen, laat ieder die bezit verwerft ermee omgaan alsof het niet zijn eigendom is (1 Kor. 7:30).
Ten tweede: is het voor de slagvaardigheid van de kerken niet slimmer, dat hoogleraren en predikanten die nog vitaal zijn na de pensioengerechtigde leeftijd nog een poosje doorgaan met hun werk? Wat is dat voor een recht, om niets meer te hoeven doen terwijl je nog van alles kunt en beschikt over een schat aan ervaring? Waarom is emeritaat gebonden aan leeftijd en niet aan conditie? Ik snap dat dit met gelijkheid te maken heeft, zo hoeft niemand langer te werken dan een ander. Maar God geeft zijn gaven aan wie Hij wil, ook zo lang als Hij wil, dat kan heel ongelijk zijn. Misschien moeten we hier anders en creatiever mee omgaan. Want predikanten hebben wel iets bijzonders: ze zijn het voor het leven!

IN DIT NUMMER

ÉÉN NAAM

De naam van Jezus is de enige op aarde die redding biedt. Vanuit drie gezichtspunten onderbouwt Barend Kamphuis die geloofswaarheid: vanuit de leer van de schepping, de leer van de zonde en de leer van de verlossing.

IN GESPREK MET ANDERSGELOVIGEN

Als je echt in gesprek gaat met een andersgelovige laat je daarmee merken dat je hem én zijn geloof serieus neemt, stelt Simon van der Lugt. Zo'n gesprek leert onszelf ook veel over wat hoofd- en bijzaken zijn in het geloof.

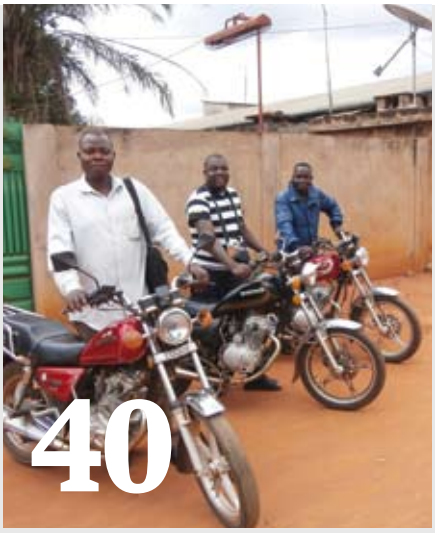

BIJBELVERTAALWERK IN AFRIKA

Onlangs was vertaalconsulent Geerhard Kloppenburg, die werkt voor Wycliffe/DVN, in Benin. Tijdens deze werkreis kon hij samen met het Adja Bijbelvertaalteam goede voortgang boeken bij de controle van de vertaling van Matteüs en Lucas.

EN VERDER

31 COLUMN GENADE VOOR NIGERIA 31 WWW.DEREFORMATIE.NL 36 BIJBELTAAL HET EVANGELIE VAN DE WITTE ROOS 38 WANDELEN MET GOD JUIST SPREKEN OVER GOD 43 BOEKENTIP ZO IS GOD 43 UIT DE KERKEN 44 VERWIJZEN NAAR DE GOEDE 46 DE WEG VAN DE LIEFDE 48 NIEUWS EN PERSBERICHTEN 48 GEDICHT DANKDAGDIENST

Eén naam

TEKST: BAREND KAMPHUIS, HOOGLERAAR SYSTEMATISCHE THEOLOGIE AAN DE TU IN KAMPEN. ///

Een asielzoeker die je kent, is bang teruggestuurd te worden naar het gevaar dat hij ontvluchtte. Toch gaat hij 's avonds rustig slapen. 'Ik vertrouw immers op God,' zegt hij. Hij is moslim. Hij kent God niet door Jezus. Jij gelooft dat de naam van Jezus de enige is op aarde die de mens redding biedt (Hand. 4:12). Op zo'n moment sta je met je mond vol tanden. Wat moet je zeggen? Is het wel eerlijk dat er alleen door Jezus redding is?

In dit artikel probeer ik vanuit de systematische theologie iets over deze vragen te zeggen. Systematische theologie legt je geen antwoorden in de mond. Voor een goed antwoord heb je de wijsheid van de Geest nodig. Maar systematische theologie kan je wel helpen om te zien met welke dingen je rekening moet houden en welke grenzen je in acht moet nemen. Ik doe dat vanuit drie gezichtspunten: de leer van de schepping, de leer van de zonde en de leer van de verlossing.

1. Eén God, één schepping

Het eerste vers van de Bijbel is al van beslissende betekenis: 'In het begin schiep God de hemel en de aarde.' De God van de Bijbel is de God van hemel en aarde. Heel de wereld is door Hem gemaakt. In heel de wereld is Hij aanwezig. Denk aan Psalm 139: niet alleen in de hemel, maar zelfs in het dodenrijk is God (vers 8), niet alleen heel dichtbij, maar zelfs voorbij de verste zee (vers 9), niet alleen in het licht, maar zelfs in de duisternis is Hij (vers 12). Deze wereld in haar geheel is Gods wereld.

Al heel in het begin van de christelijke kerk ging het hierover. Is God echt wel de God van deze wereld? God is levend en heilig. Deze wereld is aan dood en zonde prijsgegeven. Wat heeft God hier dan nog mee te maken? In de cultuur van die tijd werd er erg neergekeken op de materiële wereld en op lichamelijkheid. Denk maar aan hoe ze in Athene in de lach schoten toen Paulus begon over de opstanding van de doden (Hand. 17:32). Waarom zouden onze waardeloze lichamen moeten opstaan? Je moet juist blij zijn als je van je lichaam verlost wordt.

'De moslim die met jou praat, is niet minder een schepsel van God dan jij'

Die idee stond ook sommige christenen wel aan. De wereld ligt in het boze, Jezus heeft de wereld overwonnen, wij hebben dus niets meer te maken met deze wereld. Dat klonk heel vroom. Maar de kerk heeft daar niets van willen weten. Ze beleed dat God de Schepper is van alle zichtbare en onzichtbare dingen (Geloofsbelijdenis van Nicea). Niet alleen het onzichtbare (de hemel, de geestelijke wereld), maar ook het zichtbare, de materie, de lichamelijkheid is door God geschapen. Want er is maar één God. Hij is de Schepper van alles. De moslim die met jou praat, is niet minder een schepsel van God dan jij. Ook hij is naar het beeld van God geschapen. Schepsel zijn, dat betekent: afhankelijk zijn. Je oorsprong ligt buiten jezelf. Je zekerheid ligt buiten jezelf. Geen schepsel kan zichzelf in stand houden. Jouw moslimvriend ervaart zijn afhankelijkheid niet minder dan jij.

Het zou ongepast zijn om te zeggen: 'Jij kunt helemaal niet op God vertrouwen, want jij bent een moslim.' We mogen overtuigd zijn van de katholiciteit, de algemene geldigheid van het christendom. De grote Kamper dogmaticus Herman Bavinck heeft daarover prachtige dingen geschreven, zoals: 'Christus is de wens van alle heidenen.' Daarmee worden niet alle heidenen tot christenen verklaard. Maar als zij als schepselen zoeken naar steun, naar rust, naar vrede, dan is dat omdat er één God is, één Schepper, één schepping.

2. Eén mensheid, één in zonde

Alle mensen zijn schepselen van God. Maar dat is nu net wat wij mensen niet hebben willen erkennen. Wij wilden en wij willen zelf als God zijn. Wij wilden en wij willen niet afhankelijk zijn, maar zelf de touwtjes van ons leven in handen houden. Dat is onze diepe val in zonde.

Zonde betekent niet dat wij niet langer schepselen zijn. Alles in ons is door God geschapen. Iedere dag, ieder uur, krijgen wij van Hem. Ook als we het niet erkennen, blijven we totaal afhankelijk van Hem. Maar wij misbruiken alles wat God ons geeft, om niet Hem te dienen, maar onszelf.

Zonde betekent ook niet dat wij niet langer mensen zijn, naar het beeld van God geschapen. God heeft ons zo gemaakt dat Hij omgang met ons kan hebben, dat wij naar Hem kunnen luisteren en met Hem kunnen spreken. God heeft ons zo gemaakt dat wij zijn heerlijkheid hier op aarde kunnen vertonen. Maar wij willen niet naar God luisteren, we stoppen onze oren dicht en keren ons af van Hem. Wij willen niet zijn heerlijkheid weerspiegelen, maar onze eigen heerlijkheid. Het beeld van God in ons is verwoest.

Ik heb het steeds over 'wij', niet over 'wij en zij'. Wat ik hier schrijf, geldt voor alle mensen. 'Er is geen onderscheid. Iedereen heeft gezondigd en ontbeert de nabijheid van God,' schrijft Paulus in Romeinen 3:22,23. Dat is nu net de kern van de christelijke leer van de 'erfzonde'. Er is een solidariteit in de zonde die de grenzen van ruimte en tijd, en van volken, rassen en religies doorbreekt. Als je als gelovige belijdt dat je zondaar bent, dan ga je naast de ongelovige staan, naast de hooghartige atheïst, naast je moslimbuurman. 'Er is geen onderscheid.'

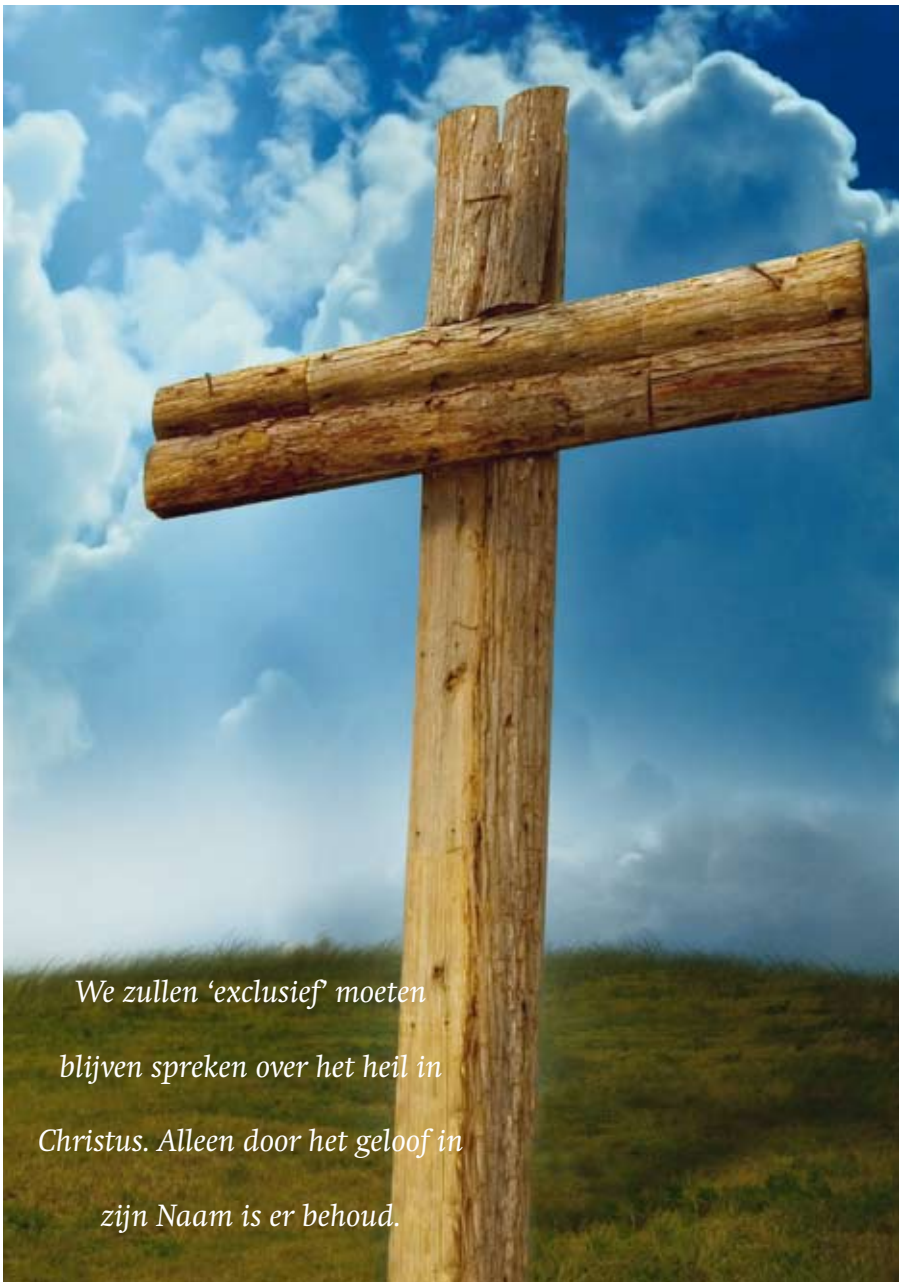

Zonde is schuld. De leer van de 'erfzonde' is nooit bedoeld geweest als een excuus, zo van: 'Ik kan er ook niets aan doen dat ik zondig ben', 'we zijn nu eenmaal allemaal zondaren'. De schuld ligt niet bij God. Hij heeft ons goed gemaakt. De schuld ligt bij ons. Zoals er solidariteit is in zonde, zo is er solidariteit in schuld. Ook deze solidariteit in schuld doorbreekt alle grenzen van ruimte en tijd, alle grenzen tussen mensen. Dat wordt bedoeld met de leer van de 'erfschuld'. We staan naast elkaar als schuldige mensen. Eén in schuld tegenover de éne God die ons allen geschapen heeft naar zijn beeld. 'Uiteindelijk wordt ieder mens het zwijgen opgelegd en staat de hele wereld schuldig voor God,' (Rom. 3:19).

Schuld verdient straf. Gods oordeel komt over ons allen. God heeft Adam gewaarschuwd: als je eet van de boom van goed en kwaad, zul je onherroepelijk sterven (Gen. 2:17). Adam heeft gegeten. Zo kwamen zonde en dood in de wereld: 'Door één mens is de zonde

in de wereld gekomen en door de zonde de dood, en zo is de dood voor ieder mens gekomen, want ieder mens heeft gezondigd' (Rom. 5:12). Het doodvonnis is geveld over ons allemaal.
De bijbelse leer over zonde, schuld en straf is niet populair. Het is ook een leer die je tegen de haren instrijkt. Al eeuwen lang proberen we eronderuit te komen. Natuurlijk zien we allemaal wel dat er veel kwaad is in de wereld. Maar dat lokaliseren we liever in bepaalde mensen: de pedofiel, de fraudeur. Of we lokaliseren het in de ander: de Jood, de moslim, het 'Marokkaanse tuig'.
Het verval van de erfzondeleer leidt tot moralisme en uitsluiting. Hoe wijs en barmhartig is onze God, dat Hij dat andere woord spreekt: 'Er is geen onderscheid'.

3. Eén Middelaar als losgeld voor allen

En toch is er onderscheid. Want er is er Eén die zich onttrekt aan onze ongehoorzaamheid: Jezus Christus, de Zoon van God. Hij doet niets liever dan de wil van God. Ook Hij wordt verzocht, net zoals Adam. Nee, nog zwaarder dan Adam: niet in het paradijs, maar in de woestijn. En niet één keer, maar tot driemaal toe. Maar Hij bezwijkt niet. Hij leeft in volkomen afhankelijkheid van God, de Zoon die alles van zijn Vader verwacht. Hij leeft in liefde voor zijn Vader en is vol vertrouwen op Hem. Of, zoals Johannes dat zo prachtig zegt: 'Hij rust aan het hart van de Vader' (Joh. 1:18).
Het wonderlijke is dat Christus toch de solidariteit met ons niet opzegt. Hij kende geen zonde. Toch is Hij voor ons één gemaakt met de zonde (2 Kor. 5:21). Hij verdiende geen enkel oordeel van God. Maar Hij is voor ons vervloekt geworden toen Hij aan het kruis hing (Gal. 3:12). Zo betaalde Hij als Middelaar het losgeld voor allen (1 Tim. 2:5,6).
Daarom is de naam van Jezus de enige die redding biedt. Als het wel meeviel met onze zonde, dan was er nog wel op een andere manier verlossing te vinden geweest. Als Jezus niet de ene Rechtvaardige was geweest, dan waren we allemaal verloren gegaan. Als Hij niet met ons solidair was geworden, dan zou alleen Hij delen in de heerlijkheid van God. Maar nu is er behoud voor allen, alleen door Hem.
Populair is vandaag het idee van het pluralisme: er zijn vele wegen tot God. Moslims, hindoes, christenen, boeddhisten, ze komen allemaal op de juiste bestemming aan. Als dat waar was, dan kon je helemaal instemmen met je moslimvriend: vertrouw maar op God, dan komt alles goed. Maar nu Jezus de ene Middelaar is, nu moet je meer zeggen.

'Alleen door het geloof in zijn Naam is er behoud. Maar laten we er nooit te klein over denken'.

Onder *evangelicals* is vandaag ook wel het zogenaamde inclusivisme populair: alleen door Jezus worden de mensen behouden, maar deze verlossing is inclusief: alle mensen zijn erin begrepen. Deze opvatting doet wel recht aan het unieke van Jezus Christus, maar niet aan de noodzaak van de prediking en de oproep tot geloof: 'Ieder die naam van de Heer aanroept zal worden gered. Maar hoe kunnen ze Hem aanroepen als ze niet in Hem geloven? En hoe kunnen ze in Hem geloven, als niet over Hem hebben gehoord? En hoe kunnen ze over Hem horen, als Hij niet verkondigd wordt?' (Rom. 10:13,14).

Exclusief Daarom zullen we 'exclusief' moeten blijven spreken over het heil in Christus. Alleen door het geloof in zijn Naam is er behoud. Maar laten we er nooit te klein over denken, hoeveel en hoe velen er door die ene Naam behouden worden. Hij brengt verzoening, niet alleen voor onze zonden, maar voor die van de hele wereld (1 Joh. 2:2). Hij is het losgeld voor allen.
Ik heb al eens eerder in De Reformatie het citaat aangehaald uit Bavincks *Gereformeerde dogmatiek* (4, 708): 'Wij kennen niet de mate van de genade waarmee een mens toch aan God verbonden kan zijn en niet de graad van de kennis die voor de zaligheid nodig is.' Wie weet is God al wel veel verder met jouw moslimvriend in zijn genade door Jezus dan jij voor mogelijk houdt. Het enige wat jij hoeft te doen is het beeld van Jezus vertonen, in woord en daad.
Geweldig, als de ene Naam ons leven stempelt!

✤ SAMENVATTING

De naam van Jezus is de enige op aarde die redding biedt. Want of je Hem nou kent en erkent of niet – God is en blijft Schepper van alles en iedereen. En ook is de héle mensheid zonder onderscheid tegen Hem in opstand gekomen. De enige Rechtvaardige is Jezus; doordat Hij mens werd en als Middelaar betaald heeft voor de zonde, ontstond er een uitweg uit de dood. Daarom is er alleen behoud voor wie zich aan Hem vastklampt.

Genade voor Nigeria

TEKST: RONALD WESTERBEEK, KERKPLANTER EN SAMEN MET ZIJN VROUW NIENKE TEAMLEIDER VAN ICF AMERSFOORT ///

'Ik móet terug naar Nigeria!' zegt Peter met klem. Dat hij dolgraag terug wil naar zijn vrouw en kinderen in Lagos weten we. Maar er is nog een prangende reden: 'Ik moet mijn oude vrienden opzoeken om hun het evangelie te brengen!' We zitten als lifegroup bij elkaar, zeven mensen uit vier landen, en Peter heeft zojuist een fantastische Bijbelstudie gegeven over Gods toekomst met zijn wereld. Nu zegt Peter: 'Mijn vrienden moeten erbij zijn, straks op de nieuwe aarde! Misschien hebben ze het evangelie nog nooit goed gehoord. Ik wil hun vertellen wat ik hier heb geleerd!'

'Toen ik in Nigeria tot geloof kwam, heb ik gebroken met mijn oude vrienden omdat ze een zondig leven leiden,' vertelt hij verder. 'In de kerk leerde ik dat je als wedergeboren christen niet bevriend kunt zijn met zulke mensen. Je moet je ver houden van zondige praktijken om heilig te blijven. Maar hier in Grace Church heb ik geleerd dat dit niet waar is! Jezus zocht zelf juist de overspeligen op, de prostituees, de bedriegers. Dat moeten wij ook doen, want voor hen is het Goede Nieuws!'

Bijna zeven jaar heeft Peter in Nederland gewoond om hier geld te verdienen, zodat zijn kinderen in Lagos naar een goede school kunnen – zeven jaar in het holst van de nacht opstaan om kranten te bezorgen, ziek of niet, door sneeuw en regen. En sinds hij vier jaar geleden Grace Church binnenstapte, heeft hij niet één zondag de kerkdienst gemist. Elke woensdag is hij op de lifegroup. Elke vrijdag leidt hij de gebedsavond. Niemand is zo trouw als Peter. Dat hij nu echt bijna teruggaat naar Nigeria, betekent een geweldige aderlating voor Grace Church. Hij bindt onze multiculturele gemeente samen, slaat bruggen tussen Afrikaanse nieuwkomers en ons Hollanders. Niemand leidt de erediensten zoals hij dat kan, niemand werkt in het pastoraat zoals hij. Als we hadden voorzien dat hij zo lang zou blijven, was hij allang ouderling geweest. Dat is het mooie van Grace Church: We zijn geen 'project voor allochtonen' maar kerk-met-elkaar. Broeders en zusters als Peter zijn echt hard nodig om de gemeente overeind te houden!

Tegelijk: wat een voorrecht om Peter te mogen 'uitzenden' met het evangelie van genade, terug naar Nigeria. We gaan hem missen, maar, zegt hij zelf, 'we zien elkaar weer rond Gods troon, want jullie kennen Jezus al – nu mijn vrienden nog!' Wat fantastisch als de liefde van Christus je zó drijft!

WWW.DEREFORMATIE.NL

We hopen dat u met plezier de gezamenlijke Special van Opbouw en De Reformatie over de kerk hebt gelezen die u vorige week heeft ontvangen. Laat ons vooral horen wat u ervan gevonden hebt. Extra nummers bestellen voor anderen kan nog steeds via de website of via administratie@dereformatie.nl.

Naar aanleiding van dit nummer over de ene Naam waardoor we gered worden, kunt u reageren op de volgende stelling:

Van een gesprek met een andersgelovige kan een christen veel leren.

De eerstvolgende Reformatie verschijnt D.V. op 16 nov. a.s. Het thema van dat nummer is: de wet, met o.a. artikelen van Hans Burger en Bas Luiten. De nummers van 30 nov. en van 14 dec. worden een tweeluik over het herkennen van Gods hand en stem in deze wereld.

In gesprek met **andersgelovigen**

TEKST: SIMON VAN DER LUGT, PREDIKANT TE DELFT. FOTO PAG. 34: RAGNAR1984, FLICKR.COM. ///

Kun je een dialoog aangaan met aanhangers van andere religies als je hun het evangelie van Jezus Christus wilt brengen? De vraag lijkt simpel; waarom niet? We discussiëren met Jan en alleman over van alles en nog wat en hoe kun je het evangelie brengen als je niet met de ander in gesprek bent?

Toch ligt het minder eenvoudig dan het op het eerste gezicht lijkt. Want een serieus gesprek met iemand van een ander geloof – wat ik in dit artikel noem: de interreligieuze dialoog – kun je pas aangaan als je écht wilt luisteren naar die ander. Je wilt hem echt leren kennen, zodat je niet tegen een karikatuur praat, en je wilt je ook voor hem openstellen. Zoals jij een boodschap wilt brengen aan je gesprekspartner, zo heeft hij er wellicht een voor jou. Het gaat namelijk over religie en de hoogste waarden in het leven, voor beiden.
Ben je als christen bereid je te laten beïnvloeden door een andersgelovige? Hier deinzen orthodox-protestantse christenen vaak voor terug vanuit de gedachte: het evangelie is geen discussiestuk! Het is een goddelijke boodschap die op de mens afkomt met de oproep tot geloof en bekering en dat gaat ten diepste eenzijdig van de christen naar de niet-christen. Vanuit die gedachte is de interreligieuze dialoog met wantrouwen bekeken; evangeliseren werd opgevat als verkondigen en getuigen.

'Zoals jij een boodschap wilt brengen aan je gesprekspartner, zo heeft hij er wellicht een voor jou'

Cultuur Ik wil het in dit artikel opnemen voor de dialoog in de missionaire praktijk. Mijn stelling is dat de interreligieuze dialoog een prima manier is om ervan te getuigen dat Jezus de weg, de waarheid en het leven is. Maar om te begrijpen wat dialoog is en welke gevolgen die voor ons heeft, is het belangrijk ons te realiseren welke boodschap we in het gesprek met andersgelovigen nu eigenlijk overbrengen. Wij kennen en beleven namelijk het evangelie van de unieke Heer op z'n Nederlands. Iedereen die wel eens in het buitenland christelijke kerken heeft bezocht, begrijpt dat. Het geloof neemt de vorm aan van het land en de cultuur waarin het zich bevindt. Christenen in Afrika zijn beweeglijker en expressiever dan wij; een dansje in de kerkdienst is daar niet vreemd. Indiase christenen bezingen de Heer Jezus Christus als de ware Avatar. En christenen in Pakistan vinden het heel normaal dat je als vader je dochters uithuwelijkt. Dat laatste vinden Nederlandse christenen niet normaal. In onze opvoeding benadrukken wij dat je de individuele talenten van je kinderen moet bevorderen in de opvoeding, ongeacht of het om zonen of dochters gaat. In Nederland vinden wij het fatsoenlijk dat je op tijd komt als je een afspraak hebt. En wij geloven niet echt dat de duivel achter allerlei vormen van ziekte en ongeluk zit.

Vergelijkbare aspecten De godsdienstwetenschappen hebben veel studie gemaakt van religies. Wie de interreligieuze dialoog aangaat, kan de lessen van die studie alleen tot z'n eigen schade negeren. De stelling van de godsdienstwetenschappen is dat elke religie functioneert in een complete cultuur. Die verbinding van religie en cultuur beslaat het hele leven. Als je religies gaat analyseren, kom je in elke religie een aantal vergelijkbare aspecten tegen.
In de eerste plaats kent elke religie geloofsvoorstellingen. Dat wil zeggen: een idee over God of het Hogere, en over hoe

de wereld en de geestelijke wezens zich al dan niet tot elkaar verhouden. Vervolgens heeft ook elke religie een ethiek: de geloofsgemeenschap houdt bepaalde normen hoog die worden gedragen door waarden. In de ethiek gaat het over het ideale gedrag, maar ook over de vraag wat er moet gebeuren als je de normen overtreedt. Ook heeft elke religie rituelen: hindoes scheren zuigelingen kaal op de veertigste dag na hun geboorte, rooms-katholieke christenen vieren de eucharistie, en in de Joodse gemeenschap wordt jaarlijks het Chanoekafeest gevierd.
Een vierde aspect van alle godsdiensten is de organisatie van de geloofsgemeenschap. De protestantse gereformeerde christenen kennen gemeenten, kerkenraden en synodes. De hindoes in Nederland kennen priesters die een band hebben met bepaalde families, maar een landelijke vergadering die besluiten kan nemen voor de gehele hindoegemeenschap in Nederland kennen zij niet. Nog twee andere aspecten die je in elke godsdienst tegenkomt zijn de plaats van ervaring (denk aan dromen of visioenen) en de omgang met materiële zaken als kerkgebouwen, iconen, heilige plaatsen en dergelijke.

Het geloof neemt de vorm aan van het land en de cultuur waarin het zich bevindt.

'Wij kennen en beleven het evangelie van de unieke Heer op z'n Nederlands'

Op z'n Nederlands Iedereen die in Nederland het evangelie van Jezus Christus wil brengen aan een moslim, hindoe, boeddhist of wie dan ook, moet bedenken dat al die afzonderlijke aspecten meeklinken in zijn boodschap. Jij brengt jouw geloof in Christus op z'n Nederlands over aan de ander. Een voorbeeld daarvan is de verwachting dat iemand na bekering op zondag twee keer naar een kerkdienst gaat en dat hij bij de ingang van de kerkzaal zijn schoenen juist niet moet uitdoen. Ook moet hij er niet vreemd van opkijken dat er mensen op het kerkplein staan te roken, omdat wij dat als christenen niet zo erg vinden. Moslims zullen merken dat wij niet vijf vaste gebedstijden hebben en hindoes dat wij geen *raksha-bandhan* vieren – een feest waarin broers hun zussen hulp en bescherming beloven. Wij christenen leggen de nadruk op de geloofsvoorstellingen over God, Jezus, geloof en kerk, terwijl wij weinig en sobere gezamenlijke rituelen hebben: doop, avondmaal, christelijke feestdagen en biduren. De boodschap van Christus komt naar een andersgelovige toe vanuit een gemeenschap met ouderlingen en diakenen, in een landelijk verband van kerken.

Nieuwe inzichten Nu zal iedereen toestemmen dat niet alles even belangrijk is, en dat ook niet alles onwrikbaar vast staat. Zaken kunnen in de loop van de geschiedenis veranderen. Dat betreft niet alleen zaken als kledinggewoonten op de zondag bijvoorbeeld; ook belijdenissen kunnen worden aangepast. Het gebeurt niet vaak, maar in principe zijn we ertoe bereid.
Toegepast op de interreligieuze dialoog is het heel goed mogelijk dat het gesprek met een aanhanger van een andere religie je tot nieuwe inzichten brengt over je eigen praktijk van geloven. Van hindoes heb ik in de jaren dat ik als missionair predikant in Rotterdam intensief met hen omging de waarde van vasten geleerd. In onze eigen gereformeerd-vrijgemaakte traditie was daar destijds geen enkele aandacht voor. Maar door de gesprekken met de hindoes ben ik het vasten in praktijk gaan brengen. Toen bleek dat de Bijbel er meer over zei dan ik tot dan toe gedacht had.
Dit is een voorbeeld van het ethische en het rituele aspect van religie. Maar ook bij geloofsvoorstellingen of de omgang met heilige plaatsen kan het gesprek met andersgelovigen je beïnvloeden

Het gesprek met een aanhanger van een andere religie kan je tot nieuwe inzichten brengen over je eigen praktijk van geloven

– niet in die zin dat je klakkeloos iets overneemt uit een andere religie, maar dat je je eigen traditie heroverweegt, en wel zo, dat je ook daadwerkelijk verandert, zonder dat je je schuldig of afvallig hoeft te voelen.

Gaan geloven Maar komt er dan nog iets van evangeliseren terecht? Wat heb je dan als christen eigenlijk te melden aan een ander? Inderdaad, dat is de goede vraag. We moeten nadenken over de vraag welke boodschap we precies willen communiceren als wij evangeliseren. Welk doel hebben wij eigenlijk? Moeten moslims of boeddhisten die tot geloof komen gaan geloven op z'n Nederlands? Nee, ons doel is dat zij gaan geloven in Jezus Christus én, als zij in Nederland wonen, dat zij dat in Nederland gaan vormgeven in al die aspecten die een religie typeren.

'Hoe zal het gaan in die dialoog wat betreft de vraag: wie is de Heer van je leven?'

Geloven in Jezus Christus is dus in de eerste plaats dat iemand z'n leven gaat zien in het licht van Gods daden en onder de leiding van Jezus Christus als Heer. Iemand die Jezus als Heer aanneemt, gaat zijn vertrouwen volledig op Hem stellen. Dat kan er zeker toe leiden dat hij bepaalde geloofsvoorstellingen over hun God of goden moet opgeven en in plaats daarvan God leert vereren zoals Hij zich geopenbaard heeft in de Bijbel. Het kan ook betekenen dat hij aan bepaalde rituelen niet meer kan deelnemen. Maar vervolgens moet hij onder leiding van de Geest van de Heer en met de gemeente als gids een vorm van geloven gaan ontdekken of opbouwen die past bij zijn taal en traditie.

Met andere woorden: er komt in de missionaire contacten met aanhangers van andere religies meer aan de orde dan Jezus alleen en er staat minder vast dan wij denken. Wie er geen geheim van maakt dat je met een ander in dialoog gaat om de ander op te roepen om Jezus Christus te leren kennen en vertrouwen, die kan openstaan om door de ander te worden beïnvloed. Reken erop dat het gebeurt. Want de moslim, de hindoe en de boeddhist hebben ook *strong beliefs* die zij graag met anderen delen.

Verrijkend Toen in de vroege jaren '70 in Rotterdam koffiebar 'De Pruttelshop' werd gestart, zeiden de oprichters tegen elkaar dat de koffiebar geen discussiecentrum mocht worden, het moest een evangelisatiecentrum zijn. 'Het geloof dat je hebt kun je niet ter discussie stellen. Wel moet je ook door middel van discussie anderen proberen te overtuigen, doch uiteindelijk is dit getuigen'[1]. Ruim dertig jaar later organiseerden wij in Rotterdam een gespreksavond met een hindoespreker. De priester leidde een onderwerp in voor een groep van hindoes en christenen, ik gaf een reactie als predikant en daarna was er ruimte voor discussie. Het was volop dialoog en wonderlijk genoeg was er alle ruimte om daarin het unieke van Jezus Christus ter sprake te brengen.

Bij de vele bezoeken bij hindoes aan huis stelde ik voortdurend vragen om de hindoe aan het woord te laten. Juist dan deed zich de gelegenheid voor om te zien hoe hij zijn vertrouwen stelde op de hindoegoden. Ik kon in hetzelfde gesprek vertellen hoe ik met vergelijkbare zaken omging, in vertrouwen op Jezus Christus. Slechts een enkele keer werd het gesprek zo intensief en het onderlinge vertrouwen zo groot, dat ik de oproep tot geloof kon doen. Meestal was het contact eerder afgebroken, soms heel simpel door verhuizing, of was het begrip van wie Christus was, nog niet voldoende. Maar de vorm van dialoog stond dat missionaire niet in de weg. Sterker, juist de dialoog waarin ik als christen werd bevraagd, heeft mij dui-

delijker gemaakt wat hoofd- en bijzaken zijn in het geloof en hoe je dat presenteert aan anderen.
Het heeft me geleerd dat het christelijke geloofsleven verrijkt kan worden met nieuwe vormen van beleving, ook al blijkt het nog niet zo simpel te zijn om nieuwe gewoonten aan te leren; mijn vastenpraktijk staat ondertussen alweer op een laag pitje.

'Ook de moslim, de hindoe en de boeddhist hebben 'strong beliefs' die zij graag met anderen delen'

Spannend De dialoog start in principe op voet van menselijke gelijkheid. Dat wil zeggen: we nemen bij het begin simpelweg van elkaar aan dat geloof ons bezighoudt en erg belangrijk voor ons is. In de loop van het gesprek zal blijken hoe ongelijk we zijn, als naar voren komt welke zaken voor ieder van ons niet ter discussie staan. Als die ter sprake komen en met elkaar botsen, dan wordt het spannend, interessant en hoogst noodzakelijk. Spannend, want hier wordt het werkelijk de Geestelijke strijd. We kunnen onszelf niet buiten schot houden, niemand is op voorhand immuun voor de aantrekkingskracht van de andere religie en niemand heeft een methode die zonder mankeren leidt tot bekering van de ander. Hoe zal het gaan in die dialoog als het gaat om de vraag: wie is de Heer van je leven? Dat is de kern. Juist de dialoog is nodig om zover met elkaar te komen.

SAMENVATTING

Als je echt in gesprek gaat met een andersgelovige, laat je merken dat je hem én zijn geloof serieus neemt; je bent niet alleen zender van jouw boodschap, maar ook ontvanger van de zijne. Deze 'interreligieuze dialoog' is wederzijds verrijkend: het kan openingen bieden om te wijzen op Christus als de weg, de waarheid en het leven en op te roepen tot geloof en bekering. Het leert onszelf ook veel over wat hoofd- en bijzaken zijn in het geloof.

1 [z.n.]. In: Verslag bijeenkomst werkgroep koffiebar. 2 maart 1973. Archief Missionaire Arbeid Rijnmond.

advertentie

Ook u kunt meebouwen aan gereformeerde theologie

De Stichting Afbouw subsidieert de uitgave van dissertaties en andere wetenschappelijke publicaties van leerlingen van de Theologische Universiteit te Kampen (Broederweg). Sinds 1957, toen de Stichting Afbouw werd opgericht, is al bij meer dan 100 publicaties financiële steun verleend. Zie onze website voor een actueel publicatieoverzicht en overige gegevens.

Er staan nog veel meer projecten op stapel. Het benodigde geld wordt verkregen door middel van giften, schenkingen, legaten en erfstellingen. Als bestuur van de Stichting Afbouw hopen wij ook in de toekomst ons werk te kunnen voortzetten, ter bevordering van de gereformeerde theologische wetenschap. Wilt u ons daarbij helpen?

B. Kamphuis, voorzitter
P.H.R. van Houwelingen, secretaris
J.G. de Kimpe, penningmeester

Adres van de Stichting: Hoefblad 4, 8265 GM Kampen
Bankrekening: 63.18.36.934 • Website: www.stichtingafbouw.nl

ANBI

STICHTING AFBOUW KAMPEN

Het evangelie van de witte roos

TEKST: THIJS BLOK, PREDIKANT TE NIJKERK-WEST. ///

…KINDEREN EN ERFGENAMEN…

ROMEINEN 8:17

Blijdschap Veel mensen die ik spreek geloven: God is mijn Vader. Maar niet iedereen gelooft: ik ben zijn kind. Want hoe weet je dat nou zeker? Paulus zegt: dat zie je aan twee dingen. Het eerste is: je strijdt tegen de zonde in je leven (vers 13). God zegt: doe wat Ik fijn vind. Leef je leven voor Mij. Iedereen die de strijd tegen de zonde aanbindt, mag zeker weten: de Geest woont in mij, ik ben kind van God. Dat is het eerste, het erg vinden dat je God en je naaste tekort doet en dat echt anders willen. Het tweede is: je roept God aan als papa (vers 15). Je Vader in de hemel zegt namelijk: op Mij kun je aan. Ik ben je papa. Iedereen die met kinderlijk ontzag zegt: 'Papa ik heb U nodig, mag zeker weten: de Geest woont in mij, ik ben een kind van God. Dat is het tweede, dat je dat eerbiedig tegen God zegt.

Uitzicht Nu we Gods kinderen zijn, delen we samen met Christus ook in Gods glorie. Het mooie is dat de hele schepping daarin zal delen (vers 21). Die heerlijkheid komt absoluut! Tot die tijd wordt er diep gezucht: om met Christus te delen in Gods luister moeten we ook delen in zijn lijden. Lijden is niet leuk, en ook niet gemakkelijk. We lopen er liever omheen. Maar Paulus zegt: je moet er samen met Christus doorheen: de weg naar heerlijkheid gaat via lijden. Dat geldt voor Christus, dat geldt ook voor zijn volgelingen en zijn schepping. Paulus vergelijkt het met een vrouw die een kindje krijgt: eenmaal zwanger is er geen andere weg naar de geboorte van het kindje dan de weg van zuchtend bevallen. Op dat zuchten gaat Paulus uitgebreid in. Laat dat eerlijk staan. Weet tegelijk dat de heilige Geest ook zucht: Hij bidt met je mee als je niet weet wat je moet zeggen (vers 26). En weet dat niets Gods overwinning blijvend kan frustreren, zo machtig en trouw is onze Vader (vers 28-30).

In de christelijke kerk is de witte roos het teken van blijdschap en uitzicht. Koop er één, doe er een kaartje aan en fleur een kind van God dat hoop nodig heeft rooskleurig op.

Fleur *een kind van God* *dat hoop nodig heeft* *rooskleurig* op

Juist spreken over God

TEKST: BRAM BEUTE, PARTTIME PREDIKANT TE NUNSPEET, ADVISEUR BIJ DE VERRE NAASTEN EN REDACTEUR VAN DE REFORMATIE. ///

Het Woord is Mens geworden en het heeft onder ons gewoond. Maar wij brengen die Mens vaak weer terug tot woorden, tot een systeem. Geloven we in God, of vertrouwen we op een systeem of misschien op een bepaald gevoel? Het zijn vragen die bij me opkomen als ik zie hoe we als christenen het geloof los laten staan van het gewone leven.

Sluitend antwoord Vragen die opkomen naar aanleiding van wat mensen meemaken, worden nogal eens beantwoord vanuit een geloofssysteem. Op een Bijbelstudievereniging vraagt iemand zich af of God wel echt gebeden verhoort, want ze merkt daar zo weinig van. Na een kort gesprek daarover volgt al snel de conclusie dat God weliswaar alles hoort, maar niet alles verhoort; dat wij moeten bidden, maar de beantwoording van de gebeden aan Hem moeten overlaten.

Mensen die een existentiële vraag stellen, verlangen alleen vaak helemaal geen sluitend antwoord, en zeker niet een antwoord dat anderen zo uit hun mouw of uit de Bijbel schudden. Toch wordt zo'n antwoord vaak gegeven. Als iemand vraagt: 'Hoe moet ik nog verder leven, nu mijn man er niet meer is?' zit ze meestal niet te wachten op: 'Ja, dat is natuurlijk moeilijk, maar je kleinkinderen zijn er ook nog.' Waarschijnlijk wil ze allereerst begrip voor haar situatie, voor haar pijn en verdriet, voor haar gevoel van uitzichtloosheid. De kleinkinderen komen later wel weer aan de beurt.

Erkenning Veel existentiële vragen zijn vragen aan God zelf: luistert U wel, waarom laat U zoveel rottigheid toe, hoe moet ik nu verder? Daaronder ligt de vraag: bent U wel echt te vertrouwen? Kan ik wel op u aan?
Dat is een heftige vraag, een vraag die veel christenen – mij in elk geval – gemakkelijk zenuwachtig maakt. Ik schrik ervan: mag je Gods betrouwbaarheid wel zo in twijfel trekken? Kun je wel zo over God spreken? Ook voor mijzelf is dat een (te) confronterende vraag. Stel je voor dat God niet te vertrouwen zou zijn... Nee, dat wil ik me niet eens voorstellen.
En dus moet die vraag niet in de lucht blijven hangen, maar zo snel mogelijk beantwoord worden. God is betrouw-

Veel existentiële vragen zijn vragen aan God zelf: luistert U wel, waarom laat U zoveel rottigheid toe, hoe moet ik nu verder?

baar, echt waar. En ik kan je ook wel uitleggen hoe dat zit. Of anders weet ik er wel een Bijbeltekst bij.
Degene die zo vooral geholpen wordt, is degene die de vraag of de klacht van de ander aanhoort. Zijn onzekerheid of schrik is snel verholpen. De vragensteller komt er zo zelden mee verder. Vaak had zij het gegeven antwoord ook best zelf kunnen verzinnen. Het eerste wat ze wilde was waarschijnlijk ook geen ántwoord op haar vraag, maar erkénning voor die vraag. Degene die de vraag beantwoord heeft, mag zichzelf gerustgesteld hebben, de vragensteller voelt zich in de kou staan, zonder dat ze er nog woorden voor heeft om dat te zeggen. Want je kunt toch ook niet protesteren tegen die redenering, tegen die Bijbeltekst; dat klopt toch gewoon?

Gods eer Niet alleen de vragensteller wordt overigens zo tekort gedaan. Voor God zelf geldt dat niet minder. Hoewel christenen geroepen worden zijn Naam te eren, is het niet onze taak zijn eer veilig te stellen. Hoewel christenen geroepen zijn in Hem te geloven, is het niet onze taak het geloof aan anderen te geven of bij ze af te dwingen. God hoeft niet verdedigd te worden en zijn bestaan hoeft niet door ons gegarandeerd te worden. Hij is de God die leeft en Hij vraagt ons dat te geloven en daarvan uit te gaan.
Dat kun je goed zien bij de vrienden van Job. Omdat je weet dat ze de slechteriken van het boek Job zijn, identificeer je je misschien niet zo gauw met hen. Toch zijn ze heel herkenbaar. Ze bezoeken Job als hij diep in de ellende zit. Zeven dagen zitten ze op de grond bij hem zonder iets te zeggen, omdat ze zagen hoe verschrikkelijk hij leed. Jobs vrienden begrepen heel goed: hier schieten woorden tekort. Pas als Job begint te praten, beginnen zij ook. Wat Job zegt, schokt hen. Op allerlei manieren zegt Job steeds hetzelfde: was ik maar dood, was ik maar nooit geboren (Job 3). Zijn vriend Elifaz kan dan niet meer zwijgen. Hij hoort in Jobs oren een aanklacht tegen God en zegt: 'Vertrouw maar op Gods oordeel, op Hem kan je aan, zelfs als je het nu moeilijk hebt' (Job 5). Vrijwel alles wat de vrienden van Job zeggen, klinkt niet verkeerd. Je kunt hun gedachten en woorden ook in andere Bijbelboeken terugvinden. Paulus citeert in 1 Korintiërs 3:19 zelfs een woord van Elifaz als een gezaghebbend citaat uit de Schriften.

Ruige taal Maar ondanks de wijze woorden van de vrienden ontstaat er toch één grote miscommunicatie. Job blijft onbegrepen. Hij laat zich niet door zijn vrienden met al hun wijsheid gezeggen. En de conclusie van het boek is dat Job daarin gelijk heeft. God is woedend op de vrienden, omdat zij niet juist over Hem gesproken hebben, zoals zijn vriend Job. Wat deed Job dan anders? Het meest opvallende is zijn ruige taal tegenover God, zijn felle aanklacht. Ik denk dat juist zijn eerlijkheid zijn diepe vertrouwen in God toont.

God is woedend op Jobs vrienden, omdat zij niet juist over Hem gesproken hebben

De meeste kinderen gedragen zich bij anderen beter dan thuis, soms tot frustratie van hun ouders. Eigenlijk is dat heel goed, want het betekent dat kinderen zich zo aan hun ouders verbonden voelen dat ze zich bij hen niet beter voordoen dan ze zijn. Juist de onvoorwaardelijke liefde van ouders geeft ruimte om ook de frustraties, boosheid en ergernissen te uiten. Soms lijkt het zelfs wel alsof kinderen het daarmee willen uitproberen: houd je nog van me, zelfs als ik me zo vreselijk gedraag? En hoe heftig ook: ondanks al die frustraties blijven ouders vrijwel altijd van hun kinderen houden.

Brandende vraag Zo wil God ook een Vader voor zijn kinderen zijn. Hij wil niet dat ze zich groothouden of 'netjes gedragen' zoals ze dat bij vreemden zouden doen. Van sommige mensen in de Bijbel weten we dat God zich nauw aan hen verbonden voelde. God vond niemand zo rechtvaardig als zijn dienaar Job. David was de man naar Gods hart. Jeremia was al van jongs af aan geroepen om Gods profeet te zijn. Juist van deze mensen die nauw aan God verbonden waren, lezen we in de Bijbel de scherpste aanklachten en vragen aan God. Hun vertrouwen in God was zo groot dat ze vanuit hun hart tot Hem spraken, hoe weinig gepast dat ook leek. Wie in zichzelf een brandende vraag of aanklacht naar God voelt, doet er goed aan die ook maar hardop te stellen. En wie een ander ontmoet die zo'n vraag stelt, doet er, na misschien van de schrik bekomen te zijn, goed aan de ander te helpen om die vraag aan God te stellen. Als we dat niet doen, doen we onszelf en de ander en bovenal God tekort. Geloven wordt dan een werkelijkheid op zich, een verstandelijk kloppend systeem, maar irrelevant, afgeschermd van de dagelijkse frustraties en twijfels. Als je die twijfels en frustraties echt een plek geeft in je leven met God, dan vallen vanzelfsprekendheden weg, maar zul je meer gaan ontdekken dat God leeft en in dit leven ons nabij is.

Bijbelvertaalwerk in Afrika

Geerhard en Emile op het kantoor

TEKST: GEERHARD KLOPPENBURG, CONSULTANT BIJBELVERTALEN VOOR SIL, EEN ZUSTERORGANISATIE VAN WYCLIFFE. ///

Van 3 tot 15 september jl. was Geerhard Kloppenburg in het West-Afrikaanse land Benin. Geerhard wordt uitgezonden door Wycliffe Bijbelvertalers in samenwerking met De Verre Naasten en reist regelmatig naar Benin. Tijdens deze werkreis kon hij samen met het Adja Bijbelvertaalteam goede voortgang boeken bij de controle van de vertaling van Matteüs en Lucas.

Dinsdag 4 september

Gisteravond aangekomen in de grootste stad van Benin, Cotonou. Vanmorgen rijd ik in een geleende auto van collega's van De Verre Naasten naar het Bijbelgenootschap. Deze keer geen 12 kilometer rook happen achterop één van de meer dan 60.000 brommertaxi's. Ik spreek uitgebreid met een paar vertalers uit het Fon-project. Het is hun laatste werkdag: ze hebben vorige week de laatste correcties voor hun Bijbel opgestuurd naar de typesetters in Korea. Goede mannen, ik ken ze al 14 jaar. Deze vrienden hebben de beste jaren van hun leven gegeven om de Bijbel aan hun eigen volk te kunnen geven.

Dan nog even langs Wycliffe Benin, ik heb een paar boeken nodig. Het is een levendige organisatie die veel werk verzet op de terreinen van Bijbelvertaalwerk, alfabetisering en Bijbelgebruik. De directeur begroet me hartelijk, we kennen elkaar al uit de tijd dat Wycliffe Benin nog niet bestond. We praten met elkaar over de nieuwe uitgaven in allerlei talen van Benin van het stripboek *Jezus Messias* van Willem de Vink. De impact van dit stripboek, waar een leergang voor de zondagsschool bij is gemaakt, is onvoorstelbaar. De Jezus-strip is inmiddels in een tiental talen in Benin beschikbaar. Ik krijg een aantal filmpjes uit het noorden van Benin met ontroerende getuigenissen. Er is zelfs ergens een kerk ontstaan!

'Deze vrienden hebben de beste jaren van hun leven gegeven om de Bijbel aan hun eigen volk te kunnen geven'

Hij vraagt me ook of ik consultant zou willen voor een recent gestart project in het midden van het land. Er zijn veel projecten in Franstalig

Afrika en weinig vertaalconsultants. Gelukkig zijn er in de vertaalprojecten steeds meer goed opgeleide vertalers die op termijn kunnen doorgroeien naar een consultantfunctie. Ik ken het project een beetje, heb er wel zin in, maar geef een diplomatiek antwoord. Eerst mijn eigenlijke taken...
Om 13:00 u. slaag ik erin om de auto van De Verre Naasten in het zand vast te rijden, vlakbij het huis van de collega's. Ze zijn me dankbaar, want zo ontdekken ze dat de vierwielaandrijving het niet doet. Met hulp van een paar graafgrage buurtbewoners komt de auto na een uurtje vrij en ga ik met de inmiddels gearriveerde bushtaxi naar Azovè, zo'n 175 km. landinwaarts.

De drie Adja-vertalers voor hun kantoor in Azovè

Woensdag 5 september

Ik meld me om 8:00 u. op het kantoor van het vertaalproject aan de rand van Azovè. Goed om de Adja vertalers te zien! Emile is vorige maand teruggekomen uit Israël, waar hij vijf maanden Hebreeuws studeerde. Weer een stap naar zelfstandigheid van dit project. In de tussentijd werkten Doctoro en Florent in Azovè verder. Dat leverde iets minder resultaat op dan gepland: Doctoro was dit jaar tweemaal betrokken bij een motorongeluk en kreeg ook een paar weken verlof om tentamen te doen aan de Universiteit in Cotonou. Toen hij vertaler werd, studeerde hij hedendaagse geschiedenis. Dat moet maar eens afgerond worden. Ik heb voor hem uit Nederland een aantal boeken en artikelen voor zijn scriptie meegenomen; hij gaat schrijven over de geschiedenis van het Bijbelvertaalwerk in Benin in de context van de zending. En ik geef hem het boek dat ik gisteren bij Wycliffe haalde, *La traduction de la Bible et l'Église* (De vertaling van de Bijbel en de Kerk).[1] Het boek is geschreven vanuit de overtuiging dat een vertaling van de Bijbel een onmisbare schakel is in de toe-eigening van het Woord van God door de lokale kerk. Daar zijn we het in dit kantoortje snel met elkaar over eens: wil je dat een kerk volwassen en zelfstandig wordt, dan moet zij zelfstandig toegang tot de Bijbel hebben.

'Wil je dat een kerk volwassen wordt, dan moet zij zelfstandig toegang tot de Bijbel hebben'

Nadat we de werkdag met een lied en met gebed begonnen zijn, gaan we aan de slag waar we in maart gestopt zijn: de controle van de vertaling van de laatste hoofdstukken van het evangelie naar Matteüs.

Vrijdag 7 september

We zijn inmiddels aan de controle van de vertaling van Lucas begonnen. Na zoveel jaren boeit dit werk me nog steeds: samen studeren en denken op het snijvlak van Bijbel, taal en cultuur. Waar Lucas 1 spreekt over de besnijdenis van Johannes, vertelt de vertaling dat de mensen kwamen voor de ceremonie van de besnijdenis. Dat lokt een gesprek uit over gewoonten onder de Adja's. Florent, die in een dorp woont, weet er veel over te vertellen: waar vroeger eens in de twee à drie jaar alle jongens tussen ongeveer tien en dertien jaar tegelijk in het dorp die ceremonie ondergingen, is dat nu een zaak van de gezinnen geworden. Kinderen worden nu vaak op jonge leeftijd al besneden, soms zelfs op de geboortedag en meestal in een kliniek. Een verandering in een paar generaties, door komst van kerk, school en gezondheidszorg. Ik realiseer me met enige bevreemding dat ik de enige onbesnedene in dit gezelschap ben!

'Ik realiseer me met enige bevreemding dat ik de enige onbesnedene in dit gezelschap ben'

Donderdag 13 september

Vanmorgen werken we nog aan de vertaling van Lucas. Maar we hebben ook een bijzonder moment: het Adja spreekwoordenboek, waar vertaler Emile acht jaar geleden mee begon, komt van de drukker![2] Florent krijgt het eerste exemplaar overhandigd. Daarna maken we ons klaar en reizen we in gezelschap van een aantal van de reviseurs van het project naar Porto Novo. Ruim 200 kilometer met z'n tienen in een oude Peugeot 504, die ervaring had ik nog niet!

Vrijdag 14 september

Het Bijbelgenootschap heeft een workshop georganiseerd waarin we met een ander vertaalteam de planning voor onze projecten concreet proberen te maken. Waar er internationaal steeds minder geld beschikbaar komt voor steeds meer Bijbelvertaalprojecten, moeten wij sneller werken. Prima, maar wat mij betreft gaat dat niet ten koste van kwaliteit. Concreet resultaat is dat we onze werkwijze wat stroomlijnen; dat levert sneller een goede vertaling. Om 18.00 u. neem ik afscheid en word ik naar het vliegveld gebracht. Tevreden en dankbaar ga ik naar huis.

1 Michel Kenmoge, *La traduction de la Bible et l'Église – Enjeux et défis pour l'Afrique francophone.* Yaoundé/Nairobi : Éditions CLÉ/ Wycliffe International AFA, 2009.

2 Agossou Kogbédji Emile, *Le grand livre des proverbes aja.* Azovè: Imprimerie Ephphatha, 2012.

UIT DE KERKEN

Beroepen te:

Amersfoort-Hoogland: G. Gunnink van Amersfoort-West.
De Bilt-Bilthoven als deeltijdpredikant voor de wijkgemeente d'Amandelboom: J. Geelhoed te Wapenveld.

Aangenomen naar:

Utrecht-Centrum (missionair werk onder moslims in de regio Utrecht): kandidaat H. Bouma te Utrecht.

Bedankt voor:

Ureterp: B.C. Buitendijk te Bunschoten-Oost.

Preekconsent:

Preekbevoegdheid verleend aan: C.P. Hamstra te Kampen, e-mail: cornelishamstra@gmail.com; en aan L.J. Blijdorp te Zwolle, e-mail: ljblijdorp@ziggo.nl

Jubilea:

Spakenburg | 4 oktober | vijfentwintig jaar predikant: ds. H.Sj. Wiersma (1959).
Zuidlaren | 25 oktober | vijfentwintig jaar predikant: ds. R. van Wijnen (1959).
Hoogeveen | 29 oktober | veertig jaar predikant: ds. P.F. Lameris (1940).

Overleden:

Bilthoven| 3 oktober | ds. D. Los (geboren 23 oktober 1917). Predikant te Smilde en Diever (1948), Breukelen (1952), Monte Alegre (Brazilië, 1956), Grootegast en Gerkesklooster (1965), 's-Gravenhage-West (1968), Kaapstad (Zuid-Afrika, 1972) en Zeist (geestelijk verzorger verpleeghuis De Wijngaard, 1980). Met emeritaat: 1987.

"Laat me u vertellen hoe ik tot geloof kwam"

www.transworldradio.nl/getuigenissen
of bezoek TWR met uw groep
T (0342) 47 84 32 ING 77 23 42

trans world radio

laat het Evangelie overal horen

De C van Cadeau.

3 maanden voor € 15,95 p.m.

en de Bijbeltapes deel 1, met Ester, Hooglied en Marcus t.w.v. € 39,90

Kijk voor alle voorwaarden of de andere cadeaus naar keuze op: nd.nl/actie

.nd DE KRANT MET DE C

BOEKENTIP

Nieuw in De Reformatie: een lezer of medewerker die een vrij recent verschenen boek aanraadt op het gebied van geloof, kerk of samenleving. Deze keer: ds. Thijs Blok, medewerker van de rubriek Bijbeltaal en predikant te Nijkerk-West. Meedoen? Stuur uw boekentip naar redactie@dereformatie.nl.

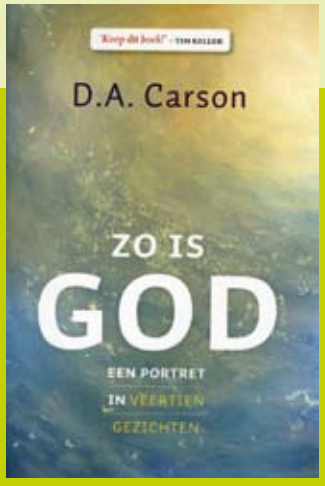

Zo is God

'Ik ben enthousiast over het boek *Zo is God* van Don Carson. Carson weet dat Bijbellezen ingewikkeld is. Daarom tekent hij in veertien portretten wie God is en hoe wij Hem ter harte gaan. Hij gaat zorgvuldig door de hele Bijbel heen, neemt dingen niet als vanzelfsprekend aan, maar legt ze uit in gesprek met tijdgenoten en laat zien dat alle lijnen uitkomen in Jezus. Daarbij gaat hij lastige vragen niet uit de weg: waar komt het kwaad vandaan? Hoe kan God nou Vader, Zoon en Geest tegelijk zijn? Tegelijk is hij eerlijk over zichzelf en zijn verlangen: ik ben christen. Wat ik van God heb geleerd door Jezus Christus is zo fantastisch dat ik niets liever wil dan dat anderen Hem ook leren kennen. Carsons boek heeft me goed gedaan. Het is een aangenaam badje in de Bijbel voor ieder die God (beter) wil leren kennen.'

N.a.v. Don Carson, *Zo is God. Een portret in veertien gezichten.* Franeker (Van Wijnen), 2012. 272 pagina's, € 19,95.

Verwijzen naar de Goede

Toekomst voor christelijke partijen in Nederland

TEKST: MATTHIJS HAAK, PREDIKANT TE ROTTERDAM-DELFSHAVEN. ///

De teleurstellende uitslag van de parlementsverkiezingen van 12 september jl. roept vragen op over de toekomst van de christelijke partijen. In het ND[1] voerde ds. Paul Visser, predikant van de Noorderkerk (PKN) in Amsterdam, zelfs een pleidooi om ze helemaal af te schaffen. In dit artikel lever ik een bijdrage aan dat gesprek.

Hoewel christelijke partijen volgens Visser in het huidige stelsel stem en steun verdienen, veroorzaken ze in ons ontkerstende en geliberaliseerde klimaat meer kwaad dan dat ze goed doen. De analyse van het huidige klimaat en de problematiek die dat oproept voor christelijke partijen is glashelder. De oplossing die Visser voorstelt, overtuigt mij vooralsnog echter niet.

Kerk en macht Mijn belangrijkste argument is dat dit pleidooi mijns inziens niet uit de kerk hoort te komen. Niet omdat de kerk niets over politiek te zeggen heeft, want in navolging van haar Heer spreekt de kerk over alle terreinen van het leven. Maar juist in het seculiere klimaat dat Visser beschrijft, wordt de kerk gedwongen om terug te gaan naar de basis. Dan weet de kerk allereerst van de hemelse spot over een cultuur die God niet wil erkennen (Psalm 2); zij erkent Christus als enige Macht (Matt. 28:18; Ef. 1:20-23) en bidt daarom voor de overheid (o.a. 1 Tim. 2:2). De Bijbelse opdracht om te bidden is opvallend omdat het klimaat voor christenen toen vele malen guurder was dan in het Nederland van 2012.
Bidden betekent niet het einde van christelijk meedenken of meedoen in cultuur of politiek. Maar bij Visser lijkt het erop alsof de cultuur bepalend is. Vissers artikel lijkt dan ook niet zozeer te gaan over christelijke partijen maar over de crisis van het huidige politieke stelsel als zodanig. Het stuk mondt namelijk uit in een voorstel voor een twee – of driepartijenstelsel.
Als je in deze problematiek als kerk het initiatief neemt, wek je de indruk in het oude spoor te gaan van de kerk die van de 4de eeuw tot aan de Verlichting nauw verbonden was aan de wereldlijke macht. Die verbondenheid deed haar boodschap geen goed. Ook als je ervan overtuigd bent dat de oprichting van christelijke partijen indertijd mede ingegeven werd door het 'wereldse' klimaat van die tijd geldt iets dergelijks. De oproep tot afschaffen van die partijen is dan in deze tijd net zo 'werelds'. Vele commentatoren waarschuwen vandaag immers dat het huidige politieke stelsel het land onbestuurbaar maakt. De kerk weet wel beter.

Kwaliteit en betrouwbaarheid
Vervolgens kun je vaststellen dat de christelijke partijen op allerlei manieren in het huidige stelsel wel degelijk gehoord én gewaardeerd worden vanwege hun kwaliteit en betrouwbaarheid. Een aantal momenten uit het afgelopen parlementaire jaar laten dat zien, waarbij ik me hier even beperk tot de SGP en de CU. Na het mislukken van het Catshuisoverleg (21 april) kwam de CU positief voor het voetlicht. In tegenstelling tot veel andere fracties liet zij de persoon (Wilders) niet vallen en vroeg zij verantwoordelijkheid aan het kabinet terwijl ze zelf ook verantwoordelijkheid nam door het Lenteakkoord te initiëren. In de aanloop naar de verkiezingen werd dat akkoord door verschillende fractieleiders als het belangrijkste moment van hun afgelopen werkperiode aangewezen. Het akkoord staat nog steeds grotendeels overeind in het Herfstakkoord. De fractie van de CU leverde in de Tweede Kamer achtereenvolgens het politiek talent van het jaar, de *fair politician of the year* en het lid met de meeste aangenomen moties. In de Eerste Kamer staat de parlementaire onderzoekscommissie naar de effecten van privatisering onder leiding van een

CU-senator. Minister president Mark Rutte haalde zich heel wat op de hals toen hij zei dat de SGP een partij is waar je van op aan kunt maar niemand ontkrachtte de inhoud van zijn opmerking. Het NRC Handelsblad vroeg zwevende kiezers op grond waarvan zij uiteindelijk hun stem gingen bepalen. Iemand die niets met de standpunten van de SGP zei te hebben, ging toch op haar voorman stemmen vanwege zijn betrouwbare uitstraling. Dit is nog maar een greep uit talloze recente en minder recente voorbeelden waaruit waardering blijkt voor de kleine christelijke partijen.

Dat de Heer dit nog geeft aan een land dat Hem aan alle kanten afwijst!

Kansen Dit soort dingen moeten beslist meegenomen worden in het nadenken over de toekomst van de christelijke partijen. Vergeet daarbij ook niet hoe een kleine partij remmend kan werken op bepaalde negatieve ontwikkelingen, bijvoorbeeld op medisch-ethisch gebied. Al deze zaken stemmen tot dankbaarheid en een zekere trots. Verwonderd kunnen we opmerken: dat de Heer dit nog geeft aan een land dat Hem aan alle kanten afwijst! Maar het gaat verder: wat betekent het dat juist in dit ontkerstende klimaat christelijke partijen zich geregeld positief onderscheiden? Hoe verhoudt zich dat tot de eventuele nadelen van christelijke politiek? Welke kansen liggen er juist nu voor christelijke politieke partijen?
Ik noem er een paar. In een tijd waarin de persoon steeds meer centraal komt te staan, onderscheiden de christelijke partijen zich van de tijdgeest. Omdat de naam en kwaliteit van deze politici verbonden zijn aan een christelijke partij vindt er steeds een verwijzing plaats van het tastbare goede naar de Goede: God. In onze maatschappij wordt veel gesproken over hufterigheid, onverbondenheid en onverantwoordelijk gedrag. Politiek wordt zomaar geassocieerd met gedraai; men voelt de noodzaak van een nieuwe moraal. Christelijke partijen geven in de hierboven genoemde situaties aansprekende voorbeelden, zonder te hoeven preken maar door goed en betrouwbaar te handelen. Juist in een seculiere omgeving is dit een prachtige manier om christelijke politiek in te vullen.
Je kunt het met minder doen dan met de analyse van J.L. Heldring in zijn terugblik op 50 jaar opinieschrijven: 'De partijen die zich op hem [d.w.z. God] beroepen, lijken meer bestand tegen de nood der tijden dan de partijen wier aardse doelen al grotendeels bereikt zijn. Dit verschijnsel mag ook de meest ongelovige waarnemer niet negeren, wil hij bij de tijd blijven' (NRC, 4 jan. 2010).

Toekomst Uiteraard is hiermee niet alles gezegd. Het punt dat ds. Visser op tafel legt is reëel en mogelijk ook profetisch: wie zegt dat er een paar parlementsverkiezingen verder nog ruimte is voor christelijke partijen? Zo niet, dan zullen we daarop voorbereid moeten zijn. De protesten na de uitspraken van Van der Staaij over niet zwanger worden na verkrachting waren niet van de lucht. Wat betekent een dergelijk incident voor de opstelling van christenen in het publieke debat? De historicus Jan Dirk Snel zag in de volkswoede richting Van der Staaij een paradigmashift

Wie zegt dat er een paar parlementsverkiezingen verder nog ruimte is voor christelijke partijen?

(NRC, 30 aug. jl.). In onze 19de eeuwse natiestaat lag volgens Snel de ware religie in de moraal terwijl vandaag de dag de moraal zelf de ware religie is. En over wat ons bindt, willen we volgens Snel geen rationele discussie. De rollen zijn ook wezenlijk anders. Volgens de historicus heeft de staat als waardengemeenschap grotendeels de plaats ingenomen die voorheen werd vervuld door religieuze gemeenschappen.
Deze veranderingen vragen om een vernieuwde opstelling van christenen in het publieke debat. Als ds. Visser vooral dat punt heeft willen maken, ben ik het helemaal met hem eens. Daar zou ik dan gelijk het belang van en voor de kerken aan willen verbinden. De klappen die christelijke politici nu krijgen, moeten meer en meer terecht komen waar ze terecht horen te komen: op de kerk (o.a. 1 Petr. 2:20). Dat betekent voor de politieke partijen ruimte geven in zaken die als typisch christelijk worden ervaren en voor de kerken ruimte nemen op diezelfde punten. Maar de christelijke partijen nu afschaffen? Dat zou zonde zijn.

1 Nederlands Dagblad 31 aug. jl., *De ellende van christelijke partijen*. Het is als blog te vinden op http://www.protestantsamsterdam.nl/de-ellende-van-christelijke-partijen.html.

Kruis, anker, hart: met een combinatie van deze drie symbolen wordt de christelijke drieslag ‘geloof, hoop en liefde’ vaak uitgebeeld. Hiernaast een gietijzeren versie uit Zuid-Frankrijk: La Croix de Camargue. De grote drie, zo worden ze wel genoemd. Ze vormen het slotakkoord van 1 Korintiërs 13, niet alleen een loflied op de liefde, zoals vaak gezegd wordt, maar ook een door Paulus zorgvuldig opgebouwde argumentatie. Je zou kunnen vertalen: ‘Wat ons rest, is geloof, hoop en liefde’. Datgene wat onvergankelijk is, blijft ook van betekenis.

De weg van de liefde

TEKST: ROB VAN HOUWELINGEN, HOOGLERAAR NIEUWE TESTAMENT AAN DE TU IN KAMPEN.. ///

Dit drietal, geloof, hoop en liefde, vormt voor Paulus een onlosmakelijk geheel (de Griekse werkwoordsvorm *menei*, ‘wat overblijft’, is een enkelvoud). Tegelijkertijd gaat het om drie afzonderlijke eenheden: ‘deze drie’. Ze komen bij Paulus ook wel in een andere volgorde voor, namelijk als geloof, liefde en hoop (1 Tes. 1:3; 5:8). Tal van andere plaatsen in het Nieuwe Testament getuigen ervan dat deze christelijke drieslag, op diverse manieren uitgewerkt, tot het erfgoed van het vroegste christendom behoort.

Ruim baan Toch zijn de grote drie niet alle drie precies even groot. Liefde krijgt letterlijk en figuurlijk het laatste woord, en vormt zo de climax van het hoofdstuk. Paulus schrijft dit in het kader van de vraag hoe je tijdens de samenkomsten moet omgaan met de gaven van de Geest, de *charismata* (1 Kor. 12:1 als inleiding op hoofdstuk 12-14). Die verschillende gaven kunnen alleen goed functioneren, betoogt hij, wanneer ze worden gebruikt om de Korintische gemeente op te bouwen en niet tot meerdere glorie van wie erover beschikt.

Paulus had gezegd dat hij een weg zou wijzen die nog veel voortreffelijker is dan al die gaven (1 Kor. 12:31). Dat blijkt de weg van de liefde te zijn. Zonder liefde botsen de verschillende geestesgaven, hoe voortreffelijk ook, tegen elkaar op en beschadigen ze de eenheid van de gemeente. Liefde binnen de gemeente maakt ruim baan voor de geestesgaven.

En dat dragende principe, de liefde voor elkaar, zal nooit vergaan, in tegenstelling tot de gaven die slechts tijdelijk zijn. Daarom is het belangrijkste waarnaar de Korintiërs moeten streven het in praktijk brengen van de liefde; vervolgens mogen ze zich ook met hart en ziel inzetten voor de gaven van de Geest (waarbij Paulus profetie trouwens hoger inschaalt dan het spreken in vreemde talen; 1 Kor.14:1).[1]

Geloof en hoop Hoe komt Paulus er aan het slot van zijn argumentatie ineens bij, ook geloof en hoop te vermelden als christelijke basiswaarden? Toch niet alleen om het bekende drietal mooi compleet te maken? Nu horen geloof en hoop volgens Paulus typisch bij het leven van een christen in deze wereld. Wij leven in vertrouwen, niet in aanschouwen (2 Kor. 5:7). Hopen wordt overbodig zodra je ziet waarop je hoopte (Rom. 8:24-25). Alleen van de liefde had Paulus gezegd dat ze nooit zal vergaan, niet van het geloof of de hoop (vers 8). Exegeten die desondanks beweren dat geloof en hoop ook op een bepaalde manier in het toekomstige leven zullen blijven functioneren, hebben heel wat uit te leggen.
Gezien de hele argumentatie ligt het meer voor de hand geloof en hoop juist te koppelen aan de beperktheid van de geestesgaven in Korinte.[2] Al die gaven, zoals het spreken in talen en het profeteren, maar ook de barmhartigheid, de zelfopoffering en de kennis, ondersteunen het christelijk geloof en houden de hoop van de gemeente levend. Maar zulke gaven hebben slechts tijdelijke waarde. Het geloof en de hoop, waarop de geestesgaven steeds gericht waren, zijn veel duurzamer, al gaan ze blijkbaar niet eeuwig mee.

Eeuwige liefde Het allerbelangrijkste is onderlinge liefde, zo besluit Paulus zijn betoog, omdat liefde in het heden ruim baan maakt voor de gaven én blijvende waarde heeft voor de komende wereld. Vandaar dat hij de waarde van de *charismata* in Korinte sterk relativeert: 'Profetieën zullen verdwijnen, klanktaal zal verstommen, kennis verloren gaan' (vers 8). Over de vraag die ons als latere lezers vaak het meeste bezighoudt, namelijk wanneer en waarom dat allemaal zal ophouden, laat de apostel zich niet duidelijk uit. Wel verwacht hij de volmaaktheid van het koninkrijk (vers 10), waarin hij persoonlijk hoopt te delen (vers 12b). Maar is dat bij zijn sterven of bij de wederkomst?[3]
Wat Paulus de Korintiërs en ook ons in ieder geval wil meegeven is het besef dat liefde het grootste geschenk van God is. Liefde, schrijft Paulus in een andere brief, 'is de band die u tot een volmaakte eenheid maakt' (Kol. 3:12). Zonder liefde heeft de kerk geen toekomst.

Liefde is dus de grootste van de grote drie, ze overstijgt zelfs geloof en hoop. In vers 7 had Paulus al duidelijk gemaakt dat liefde óók geloof en hoop in zich draagt. Zo verwerkt hij wat Jezus Christus had gezegd over de liefde als de grondslag van alles wat er in de Wet en de Profeten staat (Mat. 22:36-40; Marc. 12:28-34; Rom. 13:8-10). En het is al vaker opgemerkt: in de Bijbel staat wel 'God is liefde' maar niet 'God is hoop' of 'God is geloof'.
Als kruis en anker voltooid verleden tijd zijn, houdt het hart van de liefde niet op met kloppen.

Dit artikel maakt deel uit van het boek Ongemakkelijke teksten van Paulus *(red. Rob van Houwelingen en Reinier Sonneveld), dat onlangs verschenen is bij uitgeverij Buijten & Schipperheijn te Amsterdam.*

Geloof en hoop en liefde worden
nooit van ons genomen.
Gedrieën bouwen zij de orde
die God zal doen komen.
Dan vieren wij het bruiloftsfeest
en mogen blijde zingen
van drie verheven dingen,
maar van de liefde 't meest.
(Liedboek 92:6)

1 Zie ook mijn bijdrage: 'Spreken in klanktaal, wat wil dat zeggen?', *De Reformatie 87* (2011): 92-94.
2 J. Smit, 'The Genre of 1 Corinthians 13 in the Light of Classical Rhetoric', *Novum Testamentum* 33.3 (1991): 193-216 [211-212 noot 35].
3 Paulus spreekt hier over de komst van 'het volmaakte' (*to teleion*; verg. Rom.12:2; 1 Kor. 2:6; 14:20; Ef.4:13; Fil.3:15; Kol.1:28; 4:12; en het verwante werkwoord *teleioun* in Fil.3:12), niet zoals elders in zijn brieven over de dag of de komst van Jezus Christus. R. Dean Anderson, *1 Korintiërs. Orde op zaken in een jonge stadskerk* (CNT; Kampen: Kok, 2008), 200-202. Paulus verlangt ernaar, na zijn dood in volmaaktheid zijn intrek te nemen bij de Heer en voor altijd met Christus te zijn: 2 Kor. 5:8; Fil.1:23.

Goede zorg
In de gezondheidszorg komen ethische vragen vrijwel dagelijks op je af. Antwoorden geven vanuit je christelijke achtergrond is niet gemakkelijk. Dit boek helpt daarbij met veel praktijkvoorbeelden. Een steun voor werkers in de gezondheidszorg en familieleden van patiënten. 144 p. – €14,95

Buijten & Schipperheijn *Motief*
www.buijten.nl – in de boekwinkel

BENOEMINGEN **TU KAMPEN**

Aan de Theologische Universiteit Kampen (TU) is per 1 oktober benoemd drs. Myriam Klinker – De Klerck. Zij gaat onderwijs in het Nieuwe Testament verzorgen. Daarnaast gaat drs. Jos Colijn aan de TU aan de slag met de ontwikkeling van de Engelstalige master.
Myriam Klinker (1975) was tot voor kort assistent in opleiding bij prof. dr. P.H.R. van Houwelingen, onder wiens leiding ze werkt aan de afronding van een proefschrift over de pastorale brieven. In verband met de gedeeltelijke aanstelling van prof. Van Houwelingen als directeur opleidingen neemt ze in de komende drie jaar een deel van zijn onderwijstaak (0,3 fte) over. Daarnaast is drs. Klinker ook aangesteld (0,1 fte) voor het uitbouwen van de kennisuitwisseling met de kerkelijke achterban.
Drs. Jos Colijn (1959) is sinds 2001 als academisch decaan verbonden aan het Evangelisch-Gereformeerd Seminarie in Kiev (ERSU). Hij doceert daar tevens de vakken kerkgeschiedenis, homiletiek en dogmatiek. Met ingang van 1 oktober jl. zet drs. Colijn zijn jarenlange internationale ervaring tevens (voor 0,25 fte) in voor de Theologische Universiteit Kampen. Dit in goed overleg met de Ukraïne Commissie van de Gelderse kerken die Colijn naar Kiev hebben uitgezonden. Met name in de ontwikkeling van de Engelstalige master zal hij mede uitvoering geven aan het internationaliseringsbeleid van de universiteit. Het is de bedoeling dat zijn aanstelling per 1 oktober 2013 wordt uitgebreid tot 0,5 fte.
Meer nieuws over andere benoemingen: www.tukampen.nl

MANNENDAGEN ASSEN EN HARDENBERG

Je geestelijk laten voeden, samen met je broers in het geloof? Dat kan op zaterdag 17 november in Assen en in Hardenberg.

- Assen, kerkgebouw Het Lichtpunt, Boomgaard 7. Thema: Jij maakt het verschil. Sprekers:
Mark van Vuuren, docent organisatiecommunicatie aan de Universiteit Twente
Arie de Roover, coach, begeleider van meerdaagse bezinningen en spreker over identiteit
Ga voor meer informatie en opgave naar www.mannendagassen.nl
- Hardenberg, kerkgebouw De Levensbron, De Schans 4. Thema: Man naar Gods hart
Sprekers: Gert Hutten, predikant te Arnhem en Henk Binnendijk, evangelist en voormalig programmamaker voor de EO.
Ga voor meer informatie en opgave naar www.mannendaghardenberg.nl

FORUMC **KUNSTDAG**

Op 17 nov. a.s. organiseert Forum-C een boeiende dag vol kunst rondom het Bijbelboek Openbaring met als thema: Onderweg naar de andere stad; de Apocalyps geloofd, verbeeld en verklankt. Met bezinning op de Bijbelse boodschap, met muziek, literatuur, film en natuurlijk veel beeldende kunst. In de verschillende workshops is er gelegenheid voor diepere reflectie, maar kunt u ook zelf aan de slag, met (een pen in) uw handen, of misschien met uw stem. ForumC, het Christelijk Literair Overleg en l'Abri willen u graag een geweldige dag geven. Locatie: Gasthuiskerk Hattem, Achterstraat 9. Ga voor meer informatie naar www.forumc.nl onder agenda.

DANKDAGDIENST *(Bij 1 Timoteüs 6:5-10)*

Akkers maïs op de essen profiteerden
van het weer met zon en regen. De kolven
zijn vol. Maïspap genoeg voor dit begeerde
voedsel in Afrika? Nee, veevoer. Golven

van oceanen zijn te hoog om ogen
van die vragende kinderen te zien,
je te raken in je hart? Nu gewogen
door Gods Geest in gebed bereikt?
Misschien.

Dak boven je, matras om op te slapen,
kleren ter bescherming, voldoende eten
- dagelijks brood – staat in de hofgrondwet
van het eeuwige koninkrijk te lezen.

Extra papiergeld kunnen het geweten
niet sussen, 's avonds laat, wakker in bed.

© lenze l. bouwers